P – ISSN: 1301 - 3718
E – ISSN: 2458 - 8342

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DERGİSİ

Yıl: 2017 Cilt: 50 Sayı: 1

ANKARA UNIVERSITY
JOURNAL OF FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES

Year: 2017 Volume: 50 Issue: 1

Ankara - 2017

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DERGİSİ

Yıl: 2017 **Cilt: 50** **Sayı: 1**

EDİTÖRLER KURULU

Baş Editör *(Genel Yayın Yönetmeni/Yazı İşleri Müdürü)*	Hasan Hüseyin AKSOY	*Prof. Dr.*
Editör Yardımcısı	Ayfer ALPER	*Doç. Dr.*
Editörler Kurulu Üyeleri	Şakir ÇINKIR	*Doç. Dr.*
	Hatice BAKKALOĞLU	*Doç. Dr.*
	İlhan YALÇIN	*Doç. Dr.*
	Ayşe OKVURAN	*Doç. Dr.*
	Ebru AYLAR	*Yrd. Doç. Dr.*
	Suzan Beyza KAPTI	*Yrd. Doç. Dr.*
	Ege AKGUN	*Yrd. Doç. Dr.*
Editörler Kurulu Sekreterleri	Ece KOÇER	*Arş. Gör.*
	Alper YETKİNER	*Arş. Gör. Dr.*
Kapak Tasarım	Hakkı USLU	*Grafiker*

Yönetim Merkezi Adresi

Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
06590 Cebeci ANKARA

Tel: 0-312-363 33 50/7103
Belgegeçer: 0-312-363 61 45
E-posta: auebfd@gmail.com

Yayımlanmasına 1968 yılında başlanan Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 29.05.1995 tarih ve 118/555 Sayılı Fakülte Kurulu Kararı ile 1995 yılından itibaren Ulusal Hakemli Dergi olarak yayımlanmaktadır. Yaygın bir dergidir. Dergide yer alan yazılarda belirtilen görüşlerden yazarları sorumludur.

Dizinlenme

TÜBİTAK ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı (SBVT)
Directory of Open Access Journals (DOAJ)
ASOS Index
European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIHPLUS)
Educational Research Abstracts Online (ERA)
ProQuest Political Science Journals
EBSCO Host
Sosyal Bilimler Araştırmaları Derneği (SOBIAD)

CC BY NC ND

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Yıl: 2017, Cilt: 50, Sayı: 2, 201-223

Ankara Üniversitesi Erasmus Koordinatörlerinin Erasmus Programına İlişkin Görüşleri

Çağlayan DİNÇER[1] Berna ASLAN[2] Ayşegül BAYRAKTAR[3]

(Başvuru tarihi Haziran 20, 2017 – Kabul tarihi Ekim 17, 2017)

ÖZ. Bu araştırmanın amacı Erasmus koordinatörlerinin, programın olumlu yanları ve programın uygulanmasında yaşanan güçlüklere yönelik görüşleriyle programın daha etkili olması için önerilerini belirlemektir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı durum çalışması modelindeki bu araştırmanın çalışma grubunu Ankara Üniversitesi'nde Erasmus koordinatörü olarak görev yapan 10 öğretim üyesi oluşturmuştur. Araştırmacılar tarafından geliştirilen, yapılandırılmış görüş alma formu ile elde edilen veriler doküman incelemesi yoluyla analiz edilmiştir. Erasmus Programının olumlu yanları incelendiğinde gelen öğrenciler açısından en çok dile getirilen yararı kültürlerarası kaynaşma iken; giden öğrenciler açısından evrensel bakış açısı kazanma ve bireysel kazanımlardır. Erasmus programının uygulanmasında karşılaşılan güçlüklere ilişkin görüşler incelendiğinde, İngilizce açılan ders sayılarının sınırlı olması ve öğrencilerin dil seviyelerinin beklenilen düzeyin altında olması en sık dile getirilen güçlüklerdir. Koordinatörler programın daha etkili olabilmesi için öğrenci ve öğretim elemanlarının dil becerilerinin geliştirilmesini ve öğrenci seçim ölçütlerinin gözden geçirilmesini önermişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Erasmus programı, koordinatör görüşleri, yükseköğretimde hareketlilik.

[1] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı. E-posta: cdincer@education.ankara.edu.tr

[2] Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı. E-posta: baslan@ankara.edu.tr

[3] Yrd. Doç.Dr., Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı. E-posta: abayrak@ankara.edu.tr

Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences, Year: 2017, Vol: 50, No: 2, 201-223

Ankara University Erasmus Coordinators Views on Erasmus Programme

Çağlayan DİNÇER[1] **Berna ASLAN**[2] **Ayşegül BAYRAKTAR**[3]

(Received June 20, 2017 – Approved October 17, 2017)

ABSTACT. This study investigates Erasmus coordinators' views on positive effects, experienced difficulties and suggestions for solutions regarding Erasmus programme. In this case study, the participants of the study are 10 Erasmus coordinators working at different faculties of Ankara University. Data collected from structured interview form, developed by researchers, were analysed through document analysis. Cultural integration, gaining global views and individual experiences are mostly stressed positive effects of the programme by coordinators. In terms of difficulties in the implementation of the programme, limited number of English courses and language barriers were mostly stressed. For more effective use of the Erasmus programme coordinators suggested to provide language support (both for lecturers and students) and revise student selection procedures (with adding interview).

Keywords: Erasmus programme, coordinators' view, mobility in higher education.

[1] Prof. Dr., Ankara University, Pre- School Education. E-mail: cdincer@education.ankara.edu.tr
[2] Assoc. Prof. Dr., Ankara University, Curriculum and Instruction. E-mail: baslan@ankara.edu.tr
[3] Assist. Prof. Dr., Ankara University, Elementary Education. E-mail: abayrak@ankara.edu.tr
Orcid Number: 0000-0001-5468-9155 *Orcid Number:* 0000-0002-0967-3274 *Orcid Number:* 000-0002-1700-8899

SUMMARY

Purpose and Significance: The purpose of the present study is to reveal coordinators' views about Erasmus Programme at Ankara University. Coordinators' views on benefits and difficulties of the programme and their suggestions to possible solutions were collected.

Method: In this study, the qualitative research design with case study was used. The participants of the study were 10 Erasmus coordinators working at different faculties of Ankara University. The study group consisted of seven female and three male coordinators. A structured interview form was sent by e-mail. The document analysis method was used to analyse data.

Result: Positive effects of Erasmus programme were listed as cultural integration, getting rid of prejudgments, experiencing different teaching methods for incoming students and gaining global views, getting individual experiences and having language practices for outgoing students. Positive effects of the programme on teaching staff were listed as improving colleague interaction, observing differences and having language practices. As for institution and undergraduate programmes, Erasmus programme have positive impact on recognition, contribution on improvement and enrichment, internationalization, institutional contact and the improvement of the quality. Difficulties in implementing Erasmus programme were listed as limited English courses for incoming students, language barriers, cultural differences and accommodation problems. The problems of outgoing students were language barriers, acceptance of courses, bureaucratic procedures and communication problems. Reluctance and workload, insufficiency of mobility time and limited quota were listed as problems faced by the teaching staff. When the difficulties of Erasmus programme for institution and undergraduate programmes were investigated, reluctance and insufficiency of the instructors, insufficient grant, limited number of English courses and structure of the undergraduate programme were stressed by the participating coordinators. Providing language support, revising student selection procedures, encouraging students, stressing the importance of Erasmus exchange programme, matching courses better, improving collaboration, making coordinators devoted, encouraging participation, supporting coordinators, changing structure of undergraduate programmes and improving the number of bilateral agreements were suggested by the coordinators in order to improve the effectiveness of the programme.

Discussion and Conclusion: According to coordinators Erasmus programme help students to improve their language skills to gain global

view and personal experiences and to introduce Turkish culture. Similarly, studies of Jacobone and Moro (2015) and Yücelsin-Taş (2013) stressed the positive effects of programme on students with improved self-efficacy, communication skills and better understanding of European Citizenship. For teaching staff, the programme was found effective in terms of collaborating with colleagues, observing different environments and improve their language skills. Similarly, Kasalak (2013) stressed the positive effects of Erasmus programme for teaching staff as having collaboration with EU countries, improving language skills, having chance to make projects with colleagues from abroad and observing their studies.

GİRİŞ

Erasmus programı, yükseköğretim düzeyindeki öğrencilerin ve çalışanların hareketliliğine fırsa veren ve böylece öğrenci ve personelin bakış açılarını geliştirmesine ve üniversitelerin daha fazla uluslararası işbirliği kurarak gelişmesine katkı sağlayan önemli bir değişim programıdır. Erasmus programının başarısı ve adını duyurması sonucunda 2014-2020 yılları arasında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen tüm programların adı Erasmus + adı altında toplanmıştır (Ulusal Ajans, 2017). İlk olarak 1987'de 11 ülkeden 3244 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilen bu değişim programı, günümüzde her yıl yaklaşık olarak 230,000 öğrencinin 3-12 aylık bir süreyi farklı bir ülkede geçirdiği çok daha kapsamlı ve etkin bir programa dönüşmüştür (Feyen ve Krzaklewska, 2013). Program adını, "dogmalara karşı çıkışı ve Avrupa kültürünün temel öğelerini sentezlemek istemesi nedeniyle ilk Avrupalı" olarak da bilinen (Aytaç, 2009, s. 107), ünlü Hollandalı hümanist Erasmus Desiderius'dan (Erasmus of Rotterdam) (1465-1536) almakla birlikte; programın açılımı Üniversite Öğrencilerinin Hareketliliği için Avrupa Birliği Eylem Planı'dır (**Eu**ropean Community **A**ction **S**cheme for the **M**obility of **U**niversity **S**tudents). Komisyon, programın ana amacını şu şeklide açıklamaktadır:

"Pek çok araştırma yurtdışında geçirilen zamanın öğrencinin yalnızca akademik ve mesleki becerilerini geliştirmediğini, ayrıca onların dil öğrenme becerilerini, kültürlerarası iletişim becerilerini, özgüvenlerini ve farkındalıklarını geliştirdiğini göstermektedir. Öğrencilerin bu deneyimleri onların Avrupa vatandaşlığını daha iyi anlamalarını sağlayacaktır. Ayrıca bu süreç öğrencilerin iş bulma olanaklarını ve mesleğe bakış açılarını olumlu anlamda etkileyecektir." (Feyen ve Krzaklewska, 2013, s. 10)

Erasmus programına ilişkin yapılan araştırmalar (Arslan, 2013; Bayram Jacobs ve Aslan, 2014; European Commission, 2016) öğrencilerin bu programa katılım amaçlarının genellikle dil öğrenimi ve farklı kültürle tanışarak deneyim elde etmek olduğunu göstermektedir. Ancak öğrencilerin kayıtlı oldukları programa göre katılım gerekçeleri farklılaşabilmektedir (Vossensteyn ve diğerleri, 2010). Son yıllardaki bazı araştırmalar (Deakin, 2014; European Commission, 2016; Jacobone ve Moro, 2015) Erasmus programına katılan öğrencilerin kazandıkları bilgi ve becerilerin onların iş bulma olanaklarına etkisini de incelemiştir.

Avrupa Komisyonu'nun 2016 tarihli etki araştırması (European Comission, 2016) Erasmus değişim sürecinin, öğrencilerin mezuniyet sonrası iş bulma olasılıklarını artıran kişilik özellikleri üzerinde önemli etkilerinin olduğunu belirtmiş ve programın şu altı kişilik özelliği üzerindeki

etkisini araştırmıştır: Belirsizliklerle başa çıkma, kendine güven, merak, sakinlik, kararlılık ve problem çözme. Etki araştırması bulgularına göre, "Erasmus programına katılmayan öğrencilerin dört yılda elde edebildikleri kazanımların altı aylık Erasmus değişimine katılımla sağlanabileceği" ortaya konulmuştur (s. 16). Bu çarpıcı bulgu programın öğrenciler üzerindeki olası etkilerini görebilmek açısından çok önemli olmakla birlikte, raporda öğrencilerdeki bu gelişmenin öğrencinin hangi bölgeden Erasmus programına katıldığına da bağlı olarak değiştiği belirtilmiştir. Doğu Avrupa bölgesinden Erasmus'a katılan öğrencilerin (özellikle belirsizliklerle başa çıkma konusunda) bu programdan en fazla etkilendiği; Batı Avrupa'dan programa katılanların da belli bir düzeyde programdan etkilendiği ancak Kuzey Avrupa bölgesinden katılan öğrenciler üzerinde programın neredeyse hiç etkisinin olmadığı bulunmuştur. Bunun olası nedeninin de Kuzey ülkelerinden programa katılan öğrencilerin pek çoğunun lise eğitimleri sırasında çeşitli değişim programlarına katılmış olmaları gösterilmiştir. Ayrıca Türkiye'nin de içerisinde yer aldığı Güney Avrupa ülkelerinde Erasmus programına katılamayan öğrencilerin genellikle kurumsal bariyerlere (tanınma, bilgiye ulaşma sınırlılıkları gibi) çok fazla takıldıkları ve bu nedenle programdan yalnızca katılmayı çok fazla isteyen öğrencilerin yararlanabildiği ortaya çıkmıştır.

Vossensteyn ve diğerleri (2010) Erasmus programına katılıma etki eden (a) finansal etmenler, (b) Erasmus koşulları, (c) yükseköğretim sisteminin uygunluğu, (d) farkındalık ve (e) kişisel motivasyon olmak üzere beş faktör olduğunu belirtmişlerdir.

Erasmus'la ilgili ülkemizde yapılan çalışmalara bakıldığında programın yararları olarak farklı kültürlerin öğrenilmesi (Bayram Jacobs ve Aslan, 2014; Tekin ve Hiç-Gencer, 2013), kolay ve ucuz yurtdışı seyahat olanakları, akademik ve mesleki kariyer olanaklarının artması gösterilebilir. Bunun yanı sıra Erasmus öğrencileri dönem kaybı, dil problemi gibi sıkıntılarla karşılaşabilmektedir (Tekin ve Hiç-Gencer, 2013).

Erasmus programının kültürel etkileri pek çok çalışmada tartışılmaktadır. Programın Avrupa kimliğine katkısını araştırdığı yüksek lisans tezinde Van der Weele (2014) Erasmus programına katılımla Avrupa kimliğinin hangi boyutunun geliştirildiğini de araştırmıştır. Çalışma, Avrupalı kimliği oluşturmada programın başarılı olduğunu, değişime katılan öğrencilerin ulusal kimliklerinin yanında kendilerini Avrupalı hissettiklerini, uluslararası etkileşime daha çok girerek uluslararası bağlar kurduklarını, gelecekteki iş planlarının uluslararası boyutunun arttığını ortaya koymuştur.

Avrupa'daki yükseköğretim kurumları 30 yıldır Erasmus hareketliliğinden yararlanmaktadır. Pek çok araştırma Türk yükseköğretim

kurumlarına gelen/giden öğrencilerin deneyimlerini ve görüşlerini incelemiştir (Arslan, 2013; Bayram Jacobs ve Aslan, 2014; Kasalak, 2013; Seyhan-Yücel, 2013; Tekin ve Hiç-Gencer, 2013; Yağcı, Çetin ve Turhan, 2013; Yücelsin-Taş, 2013). Ancak programın uygulanmasında etkin rol alan koordinatörlerin görüşlerini ve deneyimlerini inceleyen çalışmaların sayısı yok denecek kadar azdır. Dolayısıyla, bu araştırmanın amacı, Ankara Üniversitesi'nde görev yapan Erasmus programı koordinatörlerinin Erasmus programı hakkındaki görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Erasmus koordinatörlerinin programın olumlu etkilerine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Erasmus koordinatörlerinin programın uygulanmasında yaşanan güçlüklere ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Erasmus koordinatörlerinin Erasmus programının daha etkili olması için önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Ankara Üniversitesi Erasmus koordinatörlerinin Erasmus programı hakkındaki görüşlerinin incelendiği bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, algılar ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmaya katılan koordinatörlerin görüşlerinin sistematik incelenebilmesi için durum çalışması deseni kullanılmıştır. Creswell'e göre (2007) durum çalışması, araştırmacının zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu çoklu kaynakları içeren veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-işitseller, dokümanlar, raporlar) ile derinlemesine incelediği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır.

Çalışma Grubu ve Veri Toplama Süreci

Araştırmanın çalışma grubu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Ankara Üniversitesi'nin farklı fakültelerinde Erasmus koordinatörü olarak görev yapan öğretim üyelerinden oluşmaktadır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüş alma formu Avrupa Birliği Ofisi yetkilileri tarafından e-posta yoluyla Ankara Üniversitesi'nin tüm Erasmus koordinatörlere gönderilmiştir. Elektronik posta yoluyla kendilerine iletilen formu dolduran 10 koordinatör araştırmanın çalışma grubunu

oluşturmaktadır. Çalışmaya gönüllü olarak katılan Erasmus programı koordinatörlerinin demografik özellikleri Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 1. *Katılımcıların Demografik Özellikleri*

Değişkenler		
Cinsiyet		
	Kadın	7
	Erkek	3
Koordinatörlük Deneyimi	1-5 yıl	4
	6-10 yıl	3
	11-15 yıl	3
Fakülteler		
	Eczacılık	1
	Eğitim Bilimleri	5
	Fen Edebiyat	1
	Hukuk	1
	Ziraat	2

Tablo 1'de de görüldüğü gibi, çalışmanın katılımcılarının yedisi kadın, üçü erkek koordinatörden oluşmaktadır. Erasmus koordinatörlerinin dördü 1-5 yıl arasında deneyime sahipken üçü 6-10 yıl arasında deneyime sahiptir. Geriye kalan diğer üç koordinatörün de 11-15 yıl arasında deneyimi bulunmaktadır. Görüş bildiren koordinatörlerin beşi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde ikisi Ziraat Fakültesi'nde, biri Fen Edebiyat Fakültesi'nde, biri Hukuk Fakültesi'nde ve biri de Eczacılık Fakültesi'nde görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan ve açık uçlu sorulardan oluşan yapılandırılmış görüş alma formu geliştirilmiştir. Görüş alma formundaki sorular ilgili alan taraması sonucunda oluşturulmuştur. Hazırlanan görüş alma formu, kurum koordinatörüne, bir fakülte koordinatörüne ve AB Ofisinde görev yapan bir uzman olmak üzere üç kişiye gönderilerek görüşleri alınmıştır. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda son şeklini alan görüş alma formu Erasmus koordinatörlerinin görüşlerini eksiksiz alabilmek amacıyla soruların olabildiğince açık, kolay anlaşılabilecek ve ayrıntılı yanıtlar vermeyi sağlayacak nitelikte olup olmadığını belirleyebilmek için üç bölüm

koordinatörü tarafından doldurularak ön uygulaması yapılmıştır. Hazırlanan form iki bölümden oluşmaktadır. Formun birinci bölümünde Erasmus koordinatörlerinin demografik bilgileri örneğin görev yaptıkları fakülte ve bölüm, cinsiyetleri, yaşları, öğrenim durumları, unvanları ve Erasmus programında çalışma sürelerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Görüş alma formunun ikinci bölümü ise Erasmus programının olumlu yanları, programın uygulanmasında karşılaşılan güçlükler ve programın daha etkili uygulanması için önerileri içeren sekiz açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

Verilerin Çözümlenmesi

Araştırmanın verileri koordinatörlerin yazılı görüşlerinin alındığı görüş alma formları ile toplandığı için bu çalışmada içerik analizi türlerinden "metin çözümlemesi" analizi kullanılmıştır (Krippendorf, 2004). Metin çözümlemesi, araştırılması hedeflenen olay ya da olgulara ilişkin bilgi içeren yazılı araç gereçlerin çözümlenmesini içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Verilerin analizinde ilk olarak araştırma sorularından yola çıkarak veri çözümlemesi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçeveye göre verilerin hangi alt kategoriler altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenmiştir. İkinci aşamada, elde edilen veriler yeniden okunmuş ve uygun temalar altında listelenmiştir. Listelenen bu doğrudan alıntıların belirlenen alt kategorilere uygun olup olmadığı üç araştırmacı tarafından da yeniden kontrol edilmiş ve doğrudan alıntıların belirlenen alt kategorilere uygun olup olmadığı tüm araştırmacılar tam fikir birliğine ulaştıktan sonra değerlendirilmiştir. Her bir Erasmus koordinatörüne numara verilmiş, alıntıların kime ait oldukları K (Katılımcı) harfinin yanına konarak (Örneğin, n numaralı katılımcı anlamına gelen "K_n" biçiminde) belirtilmiştir.

BULGULAR

Bulgular koordinatörlerin Erasmus programı hakkındaki (gelen öğrenci, giden öğrenci, öğretim üyesi, kurum ve lisans programı açısından) olumlu görüşleri, programın uygulanmasında karşılaşılan güçlükler hakkındaki (gelen öğrenci, giden öğrenci, öğretim üyesi, kurum ve lisans programı açısından) görüşleri ve Erasmus programının geliştirilmesi için öneriler başlıkları altında toplanmıştır.

Erasmus Koordinatörlerinin Programın Olumlu Etkilerine İlişkin Görüşleri

Erasmus koordinatörlerinin programın olumlu etkilerine ilişkin görüşleri; gelen öğrenci, giden öğrenci, öğretim üyesi ile kurum ve lisans programı açısından olmak üzere dört tema altında toplanmıştır.

a) *Gelen öğrenci açısından Erasmus programının olumlu yanları.*

Erasmus programını gelen öğrenciler açısından olumlu olarak değerlendiren koordinatörlerin görüşleri kültürlerarası kaynaşma, önyargıların yok edilmesi ve farklı öğretim yöntemlerini deneyimleme olmak üzere üç kategori altında toplanmaktadır.

Gelen öğrenciler açısından Erasmus programının olumlu yanları incelendiğinde ilk sırayı kültürlerarası kaynaşma, ikinci sırayı önyargıların yok edilmesi, üçüncü sırayı farklı öğretim yöntemlerini deneyimleme almaktadır. Erasmus programının ülkemize gelen öğrencilerin kültürlerarası kaynaşmalarını etkilediğine ilişkin yedi yıl deneyime sahip olan koordinatör (K_1) *"Farklı bir ülkeyi, dili, kültürü deneyimleme fırsatları oluyor."* ifadesini kullanmıştır. 15 yıllık deneyime sahip olan diğer bir koordinatör (K_2) *"Öğrencilerin Türk kültürü ve geleneklerini öğrenerek farklı bir bakış açısı kazandıklarını düşünüyorum. Gelen öğrencilerin de bizim üniversitemizdeki öğrencilerin de farklı kültürlerle kaynaşmasına olumlu katkılar sağladığını düşünüyorum"* demiştir.

Ülkemize gelen öğrencilerin burada bulundukları sürede ülkemizle ilgili önyargılarının kırıldığını destekleyen görüşlerden birini 15 yıllık deneyime sahip bir koordinatör (K_4); *"Gelen öğrenciler için öncelikle yararı, Türkiye'yi ve buradaki yaşamı öğrenmeleri oluyor, aslında ülkemiz hakkındaki önyargıları değişiyor. Buradaki yaşam hakkında bilgilenmiş oluyorlar, bizlerin yaşam tarzlarımız, tutumlarımız hakkında doğrudan ilk elden bilgi alıyorlar"* şeklinde ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan koordinatörlere göre yabancı uyruklu öğrenciler ziyaret ettikleri ülkelerin yükseköğretim kurumlarında farklı öğretim yöntemleri deneyimleme fırsatı bulabilmektedirler. 14 yıllık deneyime sahip bir koordinatör (K_8) bu görüşü şu şekilde desteklemektedir: *"Farklı bir ülkenin eğitim kurumundan dersler alarak, bu kurumun ders işleyiş biçimi, öğretim üyesi-öğrenci etkileşimi, değerlendirme yöntemi vb. özelliklerini yakından görüyorlar. 2-3 kişilik gruplarda ders alma avantajından yararlanıyorlar"*.

b) *Giden öğrenci açısından Erasmus programının olumlu yanları.*

Erasmus programını giden öğrenciler açısından olumlu olarak değerlendiren koordinatörlerin görüşleri evrensel bakış açısı kazanma, bireysel kazanımlar, dil pratiği yapma, ülkenin tanıtımında rol alma, programdan yararlanacaklara model olma ve farklılıkları gözlemleme olmak üzere altı kategori altında toplanmaktadır.

Giden öğrenciler açısından Erasmus programının olumlu yanları incelendiğinde ilk sırada evrensel bakış açısı kazanma ve bireysel kazanımlar, ikinci sırada dil pratiği yapma yer almaktadır. Evrensel bakış açısı kazanma giden öğrenciler açısından programın kazandırdığı en önemli olumlu katkı olarak görülmektedir. 10 yıllık deneyime sahip olan koordinatör (K_{10}) programdan yararlanan öğrenciler için *"Evrensel bakış açısına sahip olacaktır. Yabancı dilden hukuk çalışmaları yapması, yabancı doktrine ve mahkeme kararlarına vâkıf olması onun entelektüel altyapısını geliştirecek ve mesleğini ifa ederken daha geniş bir vizyona sahip, hukuk kültürü gelişmiş bir hukukçu olarak farklı alanlarda kendine yer bulması kolaylaşacaktır"* demiştir. Bunu destekleyen bir diğer görüş ise K_2 tarafından *"Öğrencilerin bu program sayesinde farklı ülkeler ve kültürler ile üniversite eğitimi konusunda çok daha geniş bir bakış açısı kazanmış olarak döndüklerini düşünüyorum. Böylece dünya vatandaşı olma görüşü gelişiyor..."* şeklinde belirtilmiştir.

Koordinatörler bireysel kazanım olarak problem çözme becerilerini geliştirme, özgüvenlerini arttırma, sorumluluk alma becerilerinin gelişmesi ve sosyal becerilerinde artışlara atıfta bulunmuştur. K_8'in bu konudaki görüşü *"Başka bir ülkede yaşayarak sosyal becerilerini ve özgüvenlerini geliştiriyorlar"* şeklindedir.

Giden öğrencilerin programdan kazanımlarından ikincisi dil pratiği yapma olarak ifade edilmiştir. Bu konuda K_1; *"Ülkemizde yabancı dili kurallar ve gramerin öğretimi bağlamında öğrendikleri için bulundukları ülkede hem akademik ortamda hem de günlük yaşamda dili kullanma pratiği yaptıklarından akıcı konuşma ve yazabilme becerilerinde artışlar olabiliyor"* ifadesini kullanmıştır. Ülke tanıtımında yer alma, programdan yararlanacaklara model olma ve farklılıkları gözlemleme kategorileri birer kez ifade edilmiştir.

c) *Öğretim üyesi açısından Erasmus programının olumlu yanları.*

Erasmus programını öğretim üyeleri açısından olumlu olarak değerlendiren koordinatörlerin görüşleri meslektaşlarla iletişim, farklılıkları gözlemleme ve yabancı dil pratiği olmak üzere üç kategori altında toplanmaktadır.

Öğretim üyeleri açısından Erasmus programının olumlu yanları incelendiğinde ilk sırada meslektaşlarla iletişim, ikinci sırada farklılıkları gözlemleme, üçüncü sırada dil pratiği yapma yer almaktadır. Meslektaşlarla iletişim konusunda üç yıllık deneyime sahip koordinatör (K_3) *"Öğretim üyeleri açısından bakıldığında, üniversiteler arasında işbirliği kurulması ve*

devam ettirilmesi açısından çok yararlı. Mesleki işbirliği yapıyoruz, dostluklar oluşturuyoruz. Bu ilişkiler giden ve gelen öğrenciler için çok katkı sağlıyor. Öğrencilerimize davet mektuplarını çok kolay alıyoruz. Ortak çalışmalarımız oluyor. Uluslararası projeler için partnerlik teklifleri geliyor. Ülkemizdeki kongreleri birbirimize haber veriyoruz. Benim bu şekilde kurduğum çok dostluk ve işbirliği var" demiştir.

Programın öğretim üyeleri üzerindeki bir diğer olumlu etkisi öğretim üyelerinin de farklılıkları deneyimlemesine ve gözlemlemesine olanak sağlamasıdır. Bu görüş iki yıllık deneyime sahip koordinatör (K_5) tarafından *"Kısa süreli bile olsa farklı bir eğitim-öğretim deneyimi yaşamak, farklı bir eğitim altyapısı olan ve bizdeki öğrenci profilinden çok farklı bir öğrenci kitlesiyle karşılaşmak"* ifadesiyle desteklenmiştir. Araştırmaya katılan koordinatörlerden ikisi Erasmus programıyla yurt dışına gitmenin ya da yabancı uyruklu öğrencilere ders açmanın onların dil becerilerini geliştirdiğini ifade etmiştir. K_8'in bu konudaki görüşü *"İngilizce ders verme pratiği sağlıyor"* şeklindedir.

d) *Kurum ve lisans programı açısından Erasmus programının olumlu yanları.*

Erasmus programının kurum ve lisans programları üzerindeki olumlu etkileri tanınırlık, zenginleşme-gelişmeye destek, uluslararasılaşma, kurumlar arası işbirliği, kalitenin artması olmak üzere beş kategori altında toplanmaktadır.

Kurum ve lisans programları açısından Erasmus programının olumlu yanları incelendiğinde ilk sırada tanınırlık, ikinci sırada zenginleşme-gelişmeye destek, üçüncü sırada uluslararasılaşma ve kurumlar arası işbirliği, dördüncü sırada kalitenin arttırılması yer almaktadır. Erasmus programının kurum ve lisans programları üzerindeki en belirgin etkisi olan tanınırlık ile ilgili olarak dört yıllık deneyime sahip koordinatör (K_7) *"İtibar gelişimi, tanınırlık, kendini geliştirme"* ifadelerini kullanmıştır.

Zenginleşme-gelişmeye destek olması, Erasmus programının kurum ve lisans programları üzerindeki diğer bir olumlu katkısı olarak görülmektedir. Bu konuda K_8'in yorumu *"Programa doğrudan katkısı sınırlı olmakla birlikte, programda ders veren öğretim üyelerinin farklı kültürden gelen bireyleri ve uygulamaları tanımaları sonucunda programda revizyona gitme gibi dolaylı bir katkısı oluyor"* şeklindedir.

Koordinatörlere göre Erasmus programı *"Programa gelen ve giden öğrenciler sayesinde programın ve derslerin uluslararası boyutta olmasına"* (K_2), *"... küreselleşmeye"* (K_5) ve *"Bilimsel eğitimin evrenselliğine hizmet*

etme" (K_9) boyutlarında kurum ve lisans programlarının uluslararasılaşmasına katkı sağlamaktadır.

Kurum ve lisans programı açısından olumlu bir diğer etki kurumlar arası işbirliğinin sağlanmasıdır. Bu konuda K_8 *"Gelen ve giden öğrenci ve personelin dış bağlantıları güçleniyor, böylece ortak proje, yayın vb. olanağı artıyor"* derken K_4 *"Üniversiteler arasındaki diyaloğu artırıyor"* ifadesini kullanmıştır.

Kurum ve lisans programı açısından olumlu olarak görülen son boyut kalitenin artmasıdır. Dört yıllık deneyime sahip koordinatör (K_9) bu görüşü *"Uluslararası/üniversiteler arası prestij kazanmak, öğrenci ve akademik personel kalitesini artırma"* diyerek desteklemiştir.

Erasmus Koordinatörlerinin Programın Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlüklere İlişkin Görüşleri

Erasmus koordinatörlerinin programın uygulanmasında karşılaşılan güçlüklere ilişkin görüşleri gelen öğrenci, giden öğrenci, öğretim üyesi ve kurum ve lisans programı açısından olmak üzere dört tema altında toplanmıştır.

a) Gelen öğrencinin karşılaştığı güçlükler.

Erasmus programıyla ülkemize gelen öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler İngilizce verilen ders sayılarının sınırlı olması, dil becerilerinin düşük olması, kültürel farklılıklar ve barınma sorunları olmak üzere dört kategori altında toplanmaktadır.

Gelen öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler incelendiğinde ilk sırada İngilizce verilen ders sayılarının sınırlı olması, ikinci sırada dil becerilerinin düşük olması, üçüncü sırada kültürel farklılıklar ve dördüncü sırada barınma sorunları yer almaktadır. Koordinatörlere göre gelen öğrencilerin karşılaştıkları en temel güçlük kendileri için açılan İngilizce ders sayısının sınırlı olmasıdır. Bu görüş sekiz yıllık deneyime sahip koordinatör (K_6) tarafından *"Çoğu bölümümüzde İngilizce ders sayısının yetersiz oluşu"* ve K_4'ün *"En temel sorun, gelen öğrenciler için ders açmak oluyor. Öğretim elemanlarımız yoğun ders yükleri arasında İngilizce ders açmak istemiyorlar. Hatta İngilizce ders verecek yeterlilikte olan öğretim elemanlarımız bile kolaylıkla verebilecekken bunu bir külfet olarak görüyorlar"* ifadeleriyle desteklenmiştir.

Öğrencilerin dil becerilerinin düşük olmasına yönelik olarak K_8 *"Gelen öğrencilerin Türkçe bilmemeleri, TÖMER'den kurs alsalar bile bunun*

yeterli olmamasını" vurgulamıştır. Kültürel farklılıklar kategorisi altında hem üniversitedeki akademik kültür hem de günlük yaşamımızı belirleyen kültürel farklılıklar ifade edilmiştir. Örneğin K_4 *"Gelen öğrenciler kendi ülkelerindeki gibi rahat, esnek bir üniversite yaşamı bulacağını zannederek, derslerde zorlanıyorlar. Daha disiplinli, kuralcı bir ortamla karşılaşıyorlar"* diyerek akademik kültürdeki farklılığı vurgularken K_8 *"... gelen öğrencilerin yerli halkla iletişim ve kaynaşma sorunlarından"* bahsetmiştir. Gelen öğrencilerin karşılaştıkları sorunlardan sonuncusu barınma sorunudur. Bu görüşü K_1'in *"Üniversitemizin yurt sağlamada olanaklarının sınırlı olması"* ifadesi desteklemektedir.

b) Giden öğrencinin karşılaştığı güçlükler.

Erasmus programıyla yurtdışına giden öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler dil seviyeleri, derslerin kabulü, bürokratik süreçlerdeki güçlükler, iletişim güçlükleri, koordinatör yardımının yetersizliği, hareketliliğe ilgisizlik ve anlaşmaların sınırlılığı olmak üzere yedi kategori altında toplanmaktadır.

Giden öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler incelendiğinde ilk sırada dil seviyeleri, ikinci sırada derslerin kabulü, üçüncü sırada bürokratik süreçlerdeki güçlükler ve dördüncü sırada iletişim güçlükleri yer almaktadır. Koordinatör yardımının yetersizliği, hareketliliğe ilgisizlik ve anlaşmaların sınırlılığı ise diğer kategoriler arasında yer almaktadır. Koordinatörlere göre giden öğrencilerin karşılaştıkları en temel güçlük öğrencilerin dil seviyelerinin sınırlı olmasıdır. Bu konuda yaşanan güçlüğü K_3 *"Giden öğrencilerin de dillerinin yetersiz oluşu bize gelen şikâyet. Koordinatörler bizden giden öğrencilerin iletişim kuramamasından çok yakınıyorlar"* şeklinde ifade etmiştir.

Giden öğrencilerin karşılaştığı diğer bir güçlük derslerin kabulü sürecinde yaşanmaktadır. Bu görüş K_7 tarafından *"Farklı lisans programlarının yurtdışında farklı yapılanması ders denkliklerinde sorunlar oluşturabilmektedir. Üniversitemizde AKTS hesaplamaları ders saati üzerinden yapılmakta bu nedenle burada çok sayıda ders almaları gerekmektedir. Ders denkliklerinde sorunlar olabilmektedir. Bunun sonucunda öğrenci dönem uzatmaktan çekinmektedir"* şeklinde açıklanmıştır.

Giden öğrencilerin bürokratik süreçlerle ilgili yaşadığı sorunlar hibelerin zamanında yatmaması (K_1, K_5 ve K_8) ve öğrencilerin evrak işleriyle çok uzun süre uğraşmak zorunda kalmaları (K_2) olarak belirtilmiştir. İletişim güçlüğü kategorisinde öğrencilerin program için belirlenen yol haritasını

izlememesi ve koordinatörleriyle zamanında ve uygun bir şekilde iletişim kurmaması (K_1 ve K_6) vurgulanmıştır.

c) Öğretim üyelerinin karşılaştığı güçlükler.

Erasmus programıyla yurtdışına giden öğretim üyelerinin karşılaştıkları güçlükler isteksizlik ve iş yükünde artış, sürenin yetersizliği ve sınırlı kontenjan olmak üzere üç kategori altında toplanmaktadır.

Öğretim üyelerinin karşılaştıkları güçlükler incelendiğinde ilk sırada isteksizlik ve iş yükünde artış, ikinci sırada sürenin yetersizliği ve üçüncü sırada sınırlı kontenjan yer almaktadır. Koordinatörlere göre öğretim üyelerinin karşılaştıkları en temel güçlük isteksizlik ve iş yüklerindeki artış olarak gösterilmiştir. Bunun gerekçeleri olarak K_4 *"Öğretim elemanları bu hareketliliğe katılmaya çok istekli olmuyor. Çünkü zaman kaybı olarak görüyor ve bu hareketliliğe katılmanın bir artısı olmuyor hatta katılan kişilere bazı sorumluluklar yüklüyor. Gelince rapor yazmak, hibenin bir kısmını dönünce almak ve onu takip etmek vb."* demiştir. Ayrıca gittikleri kurumlarda verecekleri İngilizce dersleri/sunuları hazırlamak da öğretim üyeleri için ekstra bir iş yükü olabilmektedir (K_2 ve K_8). Öğretim elemanları için ders verme ve eğitim alma hareketlilik programlarına ayrılan sürenin sınırlı olması da bir diğer sorun olarak dile getirilmiştir. Bu görüş K_1 tarafından *"Verilen süre (beş iş günü) hem ders anlatma, hem üniversiteyi gözlemleme, gelecek için bağlantılar kurmaya çalışma, farklı bir ülkeyi ve kültürü tanıma ve aynı zamanda kendi üniversitesini, verdiği dersleri, araştırma alanlarını vb. tanıtma sürecinde yeterli olmuyor"* şeklinde ifade edilmiştir. Öğretim üyelerinin karşılaştığı bir diğer sorun da üniversitelerin öğretim elemanlarının hareketliliği için ayırdıkları kontenjanın sınırlı olmasıdır (K_1).

d) Programın uygulanmasında kurum ve lisans programı açısından yaşanılan güçlükler.

Programın uygulanmasında kurum ve lisans programı açısından yaşanılan güçlükler öğretim elemanlarının isteksizliği ve yetersizliği, hibenin yetersiz olması, İngilizce derslerin sayısının sınırlılığı, programın yapısı, amacının doğru algılanmaması, öğrenci seçim ölçütlerinin yetersizliği, olanakların farklılığı ve ikili anlaşmaların yapılamaması olmak üzere sekiz kategori altında toplanmaktadır.

Erasmus programının uygulanmasında kurum ve lisans programları açısından güçlükler incelendiğinde ilk sırada öğretim elemanlarının isteksizliği ve yetersizliği ile hibenin yetersiz olması, ikinci sırada İngilizce

derslerin sayısının sınırlılığı ve programın yapısı yer almaktadır. Programın amacının doğru algılanmaması, öğrenci seçim ölçütlerinin yetersizliği, olanakların farklılığı ve ikili anlaşmaların yapılamaması da belirlenen diğer kategorilerdir. Öğretim üyelerinin isteksizliği ve yetersizliği görüşü K_3 tarafından *"Bazı hocaların dildeki yetersizliklerinden, bazı hocalar da dilde yeterli olsalar da bu alanda çok fazla enerji harcamak istemedikleri için programlarda hareketliliği sağlamak çok zor. Bence en büyük sorun dildeki yetersizlik"* şeklinde belirtilmiştir. Aynı koordinatör hibelerin yetersiz olduğunu *"Kurum açısından hibelerin azaltılmış olması sorun. Bu da motivasyonu düşüren bir etken"* ifadesi ile vurgulamıştır.

Kurum ve lisans programında Erasmus programının uygulanmasında yaşanan ikinci sorun açılan İngilizce ders sayısının sınırlılığıdır. Koordinatörler ders sayısının yetersiz olmasının kurumun ve programın tercih edilmemesine neden olabileceğini (K_1 ve K_7) ve üniversiteyle anlaşma yapılmasını olumsuz etkilediğini (K_7) belirtmektedirler. Koordinatörler tarafından belirtilen diğer güçlük lisans programlarının yapısından kaynaklanmaktadır. Koordinatörlere göre bu kategori altında söz edilen güçlükler hem gelen hem de giden öğrencileri etkilemektedir. Lisans programlarındaki seçimlik ders sayısının az olması da hareketliliği sınırlandıran bir durum olarak belirtilmiştir (K_2 ve K_5).

Erasmus Koordinatörlerinin Erasmus Programının Daha İşlevsel Olması İçin Önerileri

Erasmus koordinatörlerinin Erasmus programının daha etkili kullanılması konusundaki önerileri dil seviyelerini yükseltme, öğrenci seçim ölçütlerini gözden geçirme, öğrenciyi cesaretlendirme, Erasmus programının yararlarını anlatma, derslerin eşleşmesi, etkileşimin arttırılması, koordinatörlerin özveriyle çalışması, katılımı özendirme, koordinatöre destek olma, lisans programlarının yapısının değiştirilmesi ve ikili anlaşmaların sayısının arttırılması olmak üzere 11 kategori altında toplanmaktadır.

Öğrencilerin dil seviyelerini yükseltme ve öğrenci seçim ölçütlerini gözden geçirme ilk sırada verilen önerilerdir. Öğrencileri cesaretlendirme ve Erasmus programının yararlarını anlatma önerileri ikinci sırada yer almaktadır. Derslerin eşleşmesi, etkileşimin arttırılması, koordinatörlerin özveriyle çalışması ve programa katılımı özendirme önerileri üçüncü sırada yer alırken koordinatöre destek olma, lisans programlarının yapısının değiştirilmesi ve ikili anlaşmaların sayısının arttırılması önerileri bunları takip etmiştir.

Koordinatörler tarafından Erasmus programının daha etkili hale getirilmesi için en sık listelenen önerilerden birisi hem öğrencilerin hem de öğretim üyelerinin dil becerilerinin artırılmasıdır. Bu görüş K_2 tarafından *"Öğrencilerimizin dil konusundaki yetersizlikleri en temel sıkıntılarımızdan birisi. Bunun için üniversitemizin kendi öğrencileri için yaptığı indirimlere ek olarak ilgili, yetenekli öğrenciler için dil öğrenmelerini destekleyecek burslar verilebilir. Ayrıca online dil eğitimi, konuşma kulüpleri, farklı konu alanlarında özel amaçlı dil öğrenme grupları gibi çeşitli dil öğrenme ortamları oluşturulmalı. Ayrıca Erasmus öğrencileri için açılan İngilizce derslere belli bir dil seviyesine sahip öğrencilerin katılımı sağlanarak hem öğrencilerin dil becerileri geliştirilebilir hem de sınıftaki öğrenci sayısı artırılarak derslerin daha kalabalık ve etkileşimli olması sağlanabilir"* sözleriyle dile getirilmiştir.

Öğrencilerin yabancı dil seviyelerinin yükseltilmesi gibi öğrenci seçiminin nasıl yapılması gerektiği de koordinatörler tarafından sıklıkla dile getirilmiştir. Öğrencilerin seçiminde yalnızca dil ve akademik başarı puanının yeterli olmadığına vurgu yapılmıştır. Bununla ilgili olarak K_{10}, *".....öğrenci seçiminde her ne kadar objektif kıstaslar (not dökümü, yabancı dil v.s) dikkate alınsa da bazen yabancı ülkeye uyum, entelektüel seviye gibi bazı kıstaslara da ihtiyaç göstermesi gereken hallerde bunu değerlendirebilecek bir seçim kıstasının yer almaması..."*ifadelerini kullanmıştır.

Koordinatörler tarafından yurtdışında yaşama ve eğitim görmede başarılı olacağı düşünülen ve dil becerileri yeterli olan öğrencilerin yüreklendirilmesi ve programa katılmaya özendirilmesi önerilmiştir (K_1, K_5 ve K_8). Ayrıca bu programa öğrencilerin ve öğretim üyelerinin katılımının onlara sağlayacağı katkılara ilişkin daha fazla bilgilendirme yapılması gerektiği vurgulanmıştır (K_1, K_4 ve K_7). Öğrencilerin dönem uzatma kaygılarından dolayı programa katılmakta gönülsüz olmalarının önüne geçmek için programa katılımlarının daha erken yıllarda sağlanması (K_8) ve gidilen üniversitede alınan derslerin döndüklerinde not dökümlerinde orijinal isimleriyle yer alması (K_2) önerilmiştir. Koordinatörler tarafından kurumlar arası etkileşimin artmasını sağlayacak organizasyonların daha fazla düzenlenmesi de (K_4 ve K_7) önerilmiştir. Bölüm koordinatörlerinin öğrenciyi yönlendirmede, süreç içinde takibinde ve ikili anlaşmaların sayısının arttırılması konusunda daha dikkatli olmalarının ve özverili çalışmalarının gerekliliği vurgulanmıştır (K_2 ve K_4). Koordinatörlere göre programa katılımı özendirici bazı önlemler de alınmalıdır (K_4 ve K_8). Bu önlemlerden bazıları akademik teşvikte hareketliliğin puanlanması ve dil seviyesi yeterli olmayan idari personelin eğitim alma hareketliliğinden yararlanabilmesi için

bir öğretim üyesi eşliğinde hareketliliğe katılımın sağlanmasıdır. Koordinatörler tarafından dile getirilen diğer öneriler ise koordinatörlere yaptıkları hizmet için ek ders ücreti ödenmesi (K_8), lisans programlarındaki seçmeli derslerin sayısının arttırılarak daha esnek bir yapıya kavuşması (K_2) ve başarılı öğrencilerin programa katılımını arttırabilmek için eşdeğer ve nitelikli kurumlarla ikili anlaşmaların yapılmasıdır (K_4).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Ankara Üniversitesi Erasmus koordinatörlerinin Erasmus programına ilişkin görüşlerinin incelendiği bu araştırmanın katılımcıları olan toplamda 10 koordinatörün görüşleri programa ilişkin olumlu görüşler, programın uygulanmasında karşılaşılan güçlükler ve programın daha etkili olarak uygulanması için öneriler başlıkları altında incelenmiştir. Programın olumlu yönleri ve uygulanmasında karşılaşılan güçlükler gelen öğrenci, giden öğrenci, öğretim üyesi, kurum ve lisans programı açısından olmak üzere dört tema altında toplanmıştır.

Koordinatörlere göre Erasmus programının gelen öğrenciler üzerindeki olumlu etkileri kültürlerarası kaynaşma, önyargıların yok edilmesi ve farklı öğretim yöntemlerini deneyimlemedir. Yağcı, Çetin ve Turhan (2013) yurtdışından ülkemize gelen öğrencilerin Erasmus koordinatörlerinden destek almada zorlanmadıklarını, öğretim üyelerinin dersleri uygun materyallerle ve yöntemlerle yaptığını, akademik olarak üniversite ya da öğretim üyesinden kaynaklı sorunlar yaşamadıklarını dile getirmişlerdir.

Erasmus programını giden öğrenciler açısından olumlu olarak değerlendiren koordinatörlerin görüşleri evrensel bakış açısı kazanma, bireysel kazanımlar, dil pratiği yapma, ülkenin tanıtımında rol alma, programdan yararlanacaklara model olma ve farklılıkları gözlemleme olmak üzere altı kategori altında toplanmaktadır. Jacobone ve Moro'nun (2015) ve Yücelsin-Taş'ın (2013) çalışmaları da benzer şekilde programın öğrencilerin öz yeterliklerini geliştirdiğini, onların yabancılarla ilişkiler kurarak Avrupa'ya karşı görüş ve düşüncelerini etkilediğini ve kendilerini Avrupa vatandaşı olarak görmelerine olumlu katkı sağladığını dile getirmiştir. Yücelsin-Taş (2013) ayrıca programa katılan öğrencilerin bu deneyimlerinin, kişisel gelişimlerine katkı sağladığını da vurgulamıştır.

Programın öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerinden birisi olan dil gelişimi diğer çalışmalarda da (Jacobone ve Moro, 2015; Kehm, 2005; Seyhan-Yücel, 2013; Yücelsin-Taş, 2013) sıklıkla vurgulanmıştır. Seyhan-Yücel'in (2013) çalışmasında Almanya'daki üniversitelerde öğrenim görmüş olan Alman Dili Eğitimi öğretmen adaylarının yurtdışı deneyimlerine bağlı

olarak bakış açılarının geliştiği, daha sorgulayıcı ve eleştirel düşünebildikleri ve bulundukları ülkede yabancı dillerini pratik yapma olanağından dolayı da Almancayı hem gündelik dilde hem de akademik ortamlarda zorlanmadan konuşabildikleri gözlenmiştir.

Öğrencilerin yurtdışında edindikleri deneyimlerin onların başka kültürleri öğrenmelerine fırsat vermesi ve özgüvenlerini yükseltmesi Tekin ve Hiç-Gencer'in (2013) çalışmalarında da vurgulanmıştır. Öğrenci hareketliliği hem giden öğrenciler için hem de ev sahibi yükseköğretim kurumundaki öğrenciler için yararlı olabilmektedir. Kehm'e göre (2005) bir öğrenci yabancı bir ülkeye giderek yabancı dilini geliştirmenin yanında ufkunu genişletebilmekte ve farklı ortamlara-kültürlere uyum sağlama becerilerini arttırabilmektedir. Bunun yanı sıra öğrencinin ziyaret ettiği ülkenin vatandaşı olan öğrenciler de ülkelerine gelen öğrencilerle etkileşim içinde bulunarak yabancı kültürlere karşı kendi farkındalıklarını geliştirebilmektedirler.

Erasmus koordinatörleri hem gelen hem de giden öğrenciler için farklı kültürleri tanıma ve farklı bakış açıları kazanma boyutlarını programın olumlu yanı olarak vurgulanmıştır. Bu durum programın kültürlerarası kaynaşma hedefine ulaşmada başarılı olduğunun bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Diğer taraftan koordinatörler programın giden öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerini daha çok bireysel kazanımlarla (sorumluluk alma, problem çözme, sosyal becerilerde artış vb.) açıklarken, gelen öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerini daha çok toplumsal ve mesleki becerilerle (önyargıların yok edilmesi ve farklı öğretim yöntemlerini deneyimleme) açıklamaktadırlar. Bunun nedeni Erasmus programından yararlanarak ülkemize gelen öğrenci sayılarının az olması ve ders sürecinde daha küçük gruplarda ders alabilmeleri böylece öğretim üyesiyle daha fazla etkileşim kurabilmeleri olabilir. Öğrencilerimizin bu programdan yararlanarak belki de ilk kez yurtdışına çıkma olanağı bulmaları onların bağımsız hareket edebilme, problem çözme, sorumluluk alma gibi daha bireysel kazanımlarının gelişmesine katkı sağlamış olabilir.

Çalışmaya katılan koordinatörlere göre Erasmus programının öğretim üyelerine sağladığı yararlar meslektaşlarla iletişim, farklılıkları gözlemleme ve yabancı dil pratiği olmak üzere üç kategori altında toplanmaktadır. Kasalak'ın (2013) çalışması da benzer bulgular ortaya koymuştur. Kasalak (2013) programın öğretim üyeleri açısından yararları olarak Avrupa Birliği ülkelerinden öğretim üyeleriyle iletişim halinde olmayı, yabancı dilini geliştirmeyi, yabancı öğretim elemanlarıyla proje yapmayı ve farklılıkları gözlemlemeyi vurgulamıştır.

Erasmus programınının kurum ve lisans programları üzerindeki olumlu etkileri araştırmaya katılan koordinatörlerin görüşleri tanınırlık, zenginleşme-gelişmeye destek, uluslararasılaşma, kurumlar arası işbirliği ve kalitenin artması olmak üzere beş kategori altında incelenmiştir. Erasmus programının uluslararasılaşmaya etkisi Kehm'in (2005) çalışmasında da vurgulanmıştır.

Koordinatörlerin görüşlerine göre Erasmus programıyla ülkemize gelen öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler İngilizce verilen ders sayılarının sınırlı olması, dil becerilerinin düşük olması, kültürel farklılıklar ve barınma sorunları olmak üzere dört kategori altında toplanmaktadır. Yağcı, Çetin ve Turhan'a göre (2013) ülkemize gelen yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştığı sorunların başında, gelmeden önce alacakları derslerle ilgili yeterli düzeyde bilgi sahibi olamamaları gelmektedir. Dolayısıyla, koordinatörlerin İngilizce açılan derslerin sayısını arttırmanın yanında bu derslere ilişkin güncel bilgileri internet sayfalarından paylaşması da önemli ve gereklidir.

Erasmus programıyla yurtdışına giden öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklere ilişkin koordinatör görüşleri dil seviyeleri, derslerin kabulü, bürokratik süreçlerdeki güçlükler, iletişim güçlükleri, koordinatör yardımının yetersizliği, hareketliliğe ilgisizlik ve anlaşmaların sınırlılığı olmak üzere yedi kategori altında toplanmaktadır. Çalışmaya katılan koordinatörlerce en belirgin iki sorun olarak ifade edilen dil becerilerindeki düşüklük ve derslerin kabulünde zorlanma Tekin ve Hiç-Gencer'in (2013) ve Yücelsin-Taş'ın (2013) araştırmalarında da dile getirilmiştir. Aynı şekilde bu araştırmada sorun olarak listelenen bürokratik süreçlerdeki güçlükler diğer çalışmalarda da ön plana çıkmıştır. Örneğin Yücelsin-Taş'ın (2013) çalışmasında öğrenciler, karşı üniversiteden gelen evrakların ellerine çok geç ulaşmasını, ders seçmede yaşanan sıkıntıları, kalacak yer bulmada zorlanmalarını, karşı üniversite ile iletişimde aksaklıklar olmasını ve vize almada yaşanan sıkıntılarını dile getirmiştir.

Gelen ve giden öğrencilerin karşılaştıkları ortak sorunların öğrencilerin dil seviyelerinin yetersizliği ve aldıkları derslerin kabulü ile ilgili olduğu ifade edilmiştir. Her iki öğrenci grubu için de anadillerinden farklı bir dilde eğitim almalarının yaşattığı sıkıntılar öğrencilerin programa katılmadan önce hedeflenen dilde yetkin olmalarının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, ülkemizde uygulanan lisans programlarının Avrupa'daki üniversitelerin programlarıyla benzer olmaması ve lisans programlarımızdaki seçmeli derslerin sayıca az olması öğrencilerin aldığı derslerin kabulünde hem koordinatörleri hem de öğrencileri zor durumda bırakabilmektedir.

Erasmus programıyla yurtdışına giden öğretim üyelerinin karşılaştıkları güçlüklere ilişkin koordinatör görüşleri isteksizlik ve iş yükünde artış, sürenin yetersizliği ve sınırlı kontenjan olmak üzere üç kategori altında toplanmaktadır. Sürenin yeterli olmaması güçlüğü Kasalak'ın (2013) çalışmasında da araştırmaya katılan tüm öğretim üyeleri tarafından vurgulanmıştır.

Koordinatörlere göre programın uygulanmasında kurum ve lisans programı açısından yaşanılan güçlükler öğretim elemanlarının isteksizliği ve yetersizliği, hibenin yetersiz olması, İngilizce derslerin sayısının sınırlılığı, programın yapısı, amacının doğru algılanmaması, öğrenci seçim ölçütlerinin yetersizliği, olanakların farklılığı ve ikili anlaşmaların yapılamamasından kaynaklanmaktadır. Çalışmaya katılan koordinatörlere göre Erasmus programının daha etkili kullanılabilmesi için hem öğrencilerin hem de öğretim üyelerinin dil becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Aynı öneri Yücelsin-Taş'ın (2013) araştırmasında da öğrencilere her iki üniversitede de ücretsiz dil kursu açılması şeklinde dile getirilmiştir.

Bu çalışmaya katılan koordinatörler, öğrenci seçim ölçütlerinin yeniden gözden geçirilmesini de önermişlerdir. Ulusal Ajans (2015) tarafından %50 dil ve %50 akademik başarı puanlarının dikkate alındığı seçim ölçütlerinin yanında öğrencinin tanınması, tercih edilen ülke, kurum ve öğrencinin dil becerisinin daha iyi değerlendirebileceği mülakatın da seçimde rol alması gerektiği belirtilmiştir. Bu önerinin yanı sıra dile getirilen diğer öneriler öğrenciyi cesaretlendirme, Erasmus programının yararlarını anlatma, derslerin eşleşmesi ve koordinatörle etkileşimin arttırılmasıdır. Koordinatörlerle etkileşime ilişkin benzer bir öneri Yücelsin-Taş (2013) tarafından öğrencilerin gidecekleri üniversitelerin Erasmus koordinatörleriyle iletişimde olmalarının evrakların zamanında gelmesinde, alınacak derslerin belirlenmesinde, kalacak yurtların bulunması konusunda etkili olabileceği şeklinde ifade edilmiştir.

Bu çalışmaya katılan koordinatörler, Erasmus programının başarıyla yürütülmesi için Erasmus koordinatörlerinin özveriyle çalışmasını, programa katılımın özendirilmesini, koordinatörlere destek olunmasını, lisans programlarının yapısının değiştirilmesini ve ikili anlaşmaların sayısının arttırılmasını da önermiştir.

ÖNERİLER

Erasmus programına katılıma ilişkin hem bu çalışmanın hem de ilgili alan araştırmalarının bulgularındaki olumlu etkilerin yerine gelebilmesi için programın uygulanmasına ilişkin öneriler aşağıda listelenmiştir:

- Başarılı öğrencilerin programa ilgisinin çekilmesi için önlemler (öğrencinin dönem kaybını engelleyecek uyumlu programlarla anlaşmalar yapılması, öğrencilerin ilk yıllardan itibaren izlenip yüreklendirilmesi vb.) alınmalıdır.
- Nitelikli öğrencilerin seçilebilmesi için dil barajı yükseltilmelidir.
- Öğrenci seçim ölçütleri düzenlenerek mülakat da eklenmelidir.
- Programın öğrenciler, öğretim üyeleri, lisans programları ve yükseköğretim kurumları üzerindeki etkilerinin daha fazla vurgulandığı ve deneyimlerin paylaşıldığı tanıtımlar düzenlenmelidir.
- Kurumlar arası etkileşimin güçlenmesi ve ikili anlaşmaların sayısının artırılması için tüm koordinatörlerin hareketlilikten en az bir kez yararlanmaları sağlanmalıdır.

Bu araştırmanın bulguları ve önerileri toplamda 10 Erasmus koordinatörü ile sınırlandırılmıştır. İleriki çalışmalarda daha fazla katılımcı sağlanarak çalışmanın kapsamı genişletilebilir.

KAYNAKLAR

Arslan, S. (2013). Perspectives of the Turkish participants on Erasmus exchange programme. *Online Journal of Counseling & Education, 2*(2), 9-18.

Aytaç, K. (2009). *Avrupa eğitim tarihi genel bir bakış.* Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Bayram-Jacobs, D. ve Aslan, B. (2014). Erasmus öğrenci hareketliliği: Ankara Üniversitesi değişim öğrencilerinin görüşlerine göre bazı iyi uygulamalar. *Journal of Education and Future, 5,* 57-72.

Creswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches (Second Edition).* Thousand Oaks, CA: Sage Publication.

Deakin, H. (2014). The drivers to Erasmus work placement mobility for UK students. *Children's Geographies, 12*(1), 25-39.

European Commission, Directorate-General for, E., & Culture. (2016). *The Erasmus impact study, regional analysis: A comparative analysis of the effects of Erasmus on the personality, skills and career of students of European regions and selected countries.*

Feyen, B.ve Krzaklewska, E. (2013). The Erasmus Programme and the generation Erasmus- A short overwiev. In Feyen ve Krzaklewska (Ed.), *The ERASMUS phenomenon- symbol of a new europeangeneration?* Frankfurt: Peter Lang Edition.

Jacobone, V. ve Moro, G. (2015). Evaluating the impact of the Erasmus programme: skills and European identity. *Assessment & Evaluation in Higher Education, 40*(2), 309-328.

Kasalak, G. (2013). Öğretim elemanlarının Erasmus personel ders verme hareketliliğine ilişkin görüşleri: Akdeniz Üniversitesi Örneği. Views of Academic Staff on Erasmus Teaching Staff Mobility: The Case of Akdeniz University, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science, 3*(2), 133-141.

Kehm, B. M. (2005). The contribution of international student mobility to human development and global understanding. *US-China Education Review, 2*(1), 18-24.

Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology.* Thousand Oaks, CA: Sage Publication.

Seyhan-Yücel, M. (2013). Alman dili eğitimi öğretmen adaylarının Erasmus programı kapsamında dilsel ve kültürel deneyimleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 46* (1), 23-47.

Tekin, U. ve Hiç-Gencer, A. (2013). Effects of the Erasmus programme on Turkish Universities and university students. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15*(1), 109-122.

Ulusal Ajans (2015). Öğrenci seçim kriterleri. 8 Haziran 2017 tarihinde http://ua.gov.tr/docs/default-source/erasmus-programı-dosyaları/erasmus-yükseköğretim-programı-bireylerin-öğrenme-hareketliliği-(ka1)-için-sıkça-sorulan-sorular.pdf?sfvrsn=4 adresinden alınmıştır.

Ulusal Ajans (2017). Erasmus + Programı. 8 Haziran 2017 tarihinde http://ua.gov.tr/programlar/erasmus-programı/yükseköğretim-programı adresinden alınmıştır.

Van der Weele, R. (2014). *The Erasmus Programme: A step towards a European Identity.* (MA), Utrecht University Faculty of Social and Behavioural Sciences.

Vossensteyn, H., Beerkens, M., Cremonini, L., Huisman, J., Souto-Otero, M., Bresancon, B., Focken, N., Leurs, B., McCoshan, A., Mozuraityte, N., Pimentel Bótas, P. C., Vede Wit, H. (2010). *Improving participation in the Erasmus programme. Final report to the European Parliament* (Policy Department B: Structural and Cohesion Policies). Brussels: European Parliament.

Yağcı, E., Çetin, S. ve Turhan, B. (2013). Erasmus programı ile Türkiye'ye gelen öğrencilerin karşılaştıkları akademik güçlükler. Challenges faced by the students who came to Turkey via Erasmus programme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 44*, 341-350.

Yıldırım A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yücelsin-Taş, Y. T. (2013). Problems encountered by students who went abroad as part of the Erasmus programme and suggestions for solutions. *Journal of Instructional Psychology, 4*(3), 81-87.